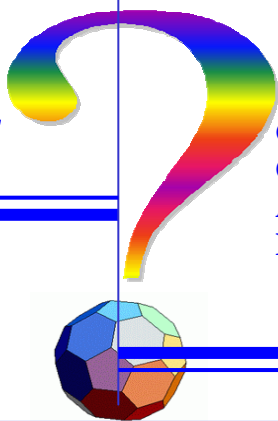

GO-AL

G odsdienst-
O nderwijs
A ntenne-
L eerkrachten

december 2005, nr. 13

In het begin

Er zijn zo van die dingen die zelden of nooit de krant halen? Benieuwd aan wat je denkt als je die eerste vraag leest. Er is natuurlijk veel om aan te denken. Maar is er bij dat vele niet veel dat te maken heeft met godsdienst?

Bidden bvb., hoeveel malen denk je dat onze Vlaamse kranten het hadden over deze godsdienstige activiteit bij uitstek?

Wel na onderzoek kunnen we dit nauwkeurig aangeven. Afgelopen novembermaand kwam het woord 'bidden', buiten de weekbladen 'Kerk en Leven' of 'Tertio', 47 maal voor in de Vlaamse kranten. Het woord 'gebed' 25 maal. Raar, maar waar. Zijn deze getallen in verhouding tot het aantal artikels besteed aan andere menselijke activiteiten in diezelfde kranten? Laten we even proberen. Bvb. aan de hand van de woorden 'tennis' of 'paardrijden'.

De woorden 'tennis' en 'paardrijden' komen in diezelfde Vlaamse kranten respectievelijk 1039 maal en 249 maal aan bod in een min of meer uitgebreid artikel. Verrast? Wellicht niet. Nieuwsgierig? Gezond, maar hier nu geen verdere specifieke info naar verschillende inhouden en de verdeling over de verschillende kranten. Ontgoocheld en boos? Ik hoop het, toch minstens een beetje. Streng, maar rechtvaardig: dit klopt dus niet! Zo iets mag niet wennen.

Je zou kunnen zeggen en stellen dat er in Vlaanderen wellicht minder mensen bezig zijn met tennissen en/of paardrijden dan met bidden. Uiteraard hebben we wel sympathie voor die sporten en sporters.

'Bidden', een menselijke activiteit die hoedanook en zeker in herfst- en wintermaanden waar mensen iets meer onthaast naar binnen leven, veel mensen 'bezig' houdt, vooral 'warm' houdt. Te meer bidden mensen, nu ook de natuur in deze tijd van het jaar, ons de herfst in het leven onder de aandacht brengt. We gedenken onze geliefde doden.

Treuren, neen. Uitgedaagd, heel zeker. De godsdienstleerkracht, begaan met actualiteit, kan zich niet enkel laten leiden door de actualiteitskoorts van de kranten en andere media. 't Zou geen vetten zijn. De godsdienstleerkracht zet zelf een aantal menselijke activiteiten en gebeurtenissen op de agenda. Bidden, bvb.

Bidden, zoveel mensen en gemeenschappen doen het bijna onophoudelijk als dank voor het leven, op zoek naar kracht en orientatie voor het leven. Op vele wijzen. Daar kun je toch niet naast kijken, denken, schrijven of praten.

En ... komt dat bidden of het gebed minder of meer dan in de krant in de klas? Minstens of meer? Benieuwd naar het antwoord.

Vragenderwijs-delenderwijs

Vanuit een school ontvingen we de vraag naar het evalueren van het logboek of het werkschrift van de leerlingen. We onderscheiden best naar de wijsheid van het leerplan verschillende concepten van logboeken. Het leerplan r.-k. godsdienst gewoon secundair onderwijs stelt op blz. 47:

"Het bijhouden van een logboek heeft twee functies. ... De leerlingen schrijven om de zoveel weken in hun logboek op wat hun ervaringen, gedachten en gevoelens zijn over het onderwerp dat besproken is tijdens de les. Het logboek kan zodoende een "**uitlaatklep**"-functie hebben voor de leerlingen. Anderzijds kan het voor de leerkracht een "controleerende" en/of "signalerende" functie hebben. Door de logboeken van de leerlingen van tijd tot tijd door te lezen kan de leerkracht wel of niet bevestigd worden in haar mening over de vaardigheden en attitudes van leerlingen ten aanzien van het vak. ... Het logboek kan echter ook enkel de **uitdrukkingfunctie** hebben voor de leerling. Op deze wijze kan de leerling zelf doorheen het jaar en eventueel over de jaren heen een goed zicht krijgen op de eigen gelovige en/of levensbeschouwelijke groei. De leerkracht zal er oog voor moeten hebben doorheen dit initiatief de sfeer van vertrouwen en vrijheid als een noodzakelijke context voor een godsdienstles niet te schenden."

We menen dat er drie basisconcepten van logboeken zijn. Elk met een eigen functie en eigen mogelijkheden. We onderscheiden het 'levensbeschouwelijk dagboek', het 'werkschrift' en de 'portfolio'.

Het '**levensbeschouwelijk dagboek**' is op THOMAS uitgewerkt in de vorm van een digitaal dagboek (de link is: <http://www.kuleuven.be/thomas/leerling/mythomas/login.php> of klik [hier](#)¹). Dit is geen te **evalueren** werkstuk van leerlingen. Het gaat niet om het uitwerken en voorleggen van een opdracht, het gaat in dit instrument om toe-eigening. De leerkracht kan ten hoogste af en toe tijd en ruimte creëren – en dat is zelfs wenselijk - zodat de leerlingen werken in hun 'My Thomas'. De godsdienstleerkracht kan hen hierin stimuleren en bevestigen. Zonder meekijken! In een afzonderlijk artikel werd de kracht van dit instrument geduid. Je vindt dit artikel op de diocesane webpagina. Klik [hier](#).

Een tweede vorm van logboek is '**het werkschrift**'. Nogal wat handboeken werken met een bijgevoegd 'werkschrift'. Verschillende scholen hebben hierin ook een eigen concept ontwikkeld. De moeite! Graag verwijzen we voor het concept en de evaluatie van een werkschrift naar de bijsluiter rond evaluatie. Zie vooral de antwoorden bij vraag 13 (klik [hier](#) voor de bijsluiterlink). In tegenstelling tot het levensbeschouwelijke dagboek is er nu wel mogelijkheid tot evalueren van het werkschrift, feedback is zelfs wenselijk. Je *kan* punten geven. Maar niet op standpunten die de leerling inneemt waarmee de leerkracht het desgevallend eens of niet eens is. Wel op de kwaliteit van de reflectie.

Een derde vorm van logboek is de '**portfolio**'. Eerder een 'verzamelmap' rond de lesonderwerpen vanuit eigen kunnen, eigen belangstelling, persoonlijke verkenningen en verwerkingen. Ook hier is 'oordelen' mogelijk en wenselijk. Bvb via een 1 tot 4 schaal:

	4	1
INHOUD	De pf bevat al het vereiste materiaal.	De pf bevat enkel irrelevant materiaal.
ORGANISATIE	De pf is volledig en afgewerkt georganiseerd. De lezer heeft geen enkele moeite alles te vinden.	Er is geen poging tot organisatie. Het is een verzameling van losse stukken.
KWALITEIT	De pf bevat werk van uitzonderlijke kwaliteit. Het is beter en verdergaand dan vereist.	De pf bevat werk dat niet van een aanvaardbare kwaliteit is.

Mededelingen

Graag vragen we jullie team- en persoonlijke aandacht voor de eerder toegestuurde documenten. Sommige van deze documenten komen best aan bod in een vakvergadering. Ze vragen immers om een opvolging doorheen een collegiale beslissing;

- het jaarplan (augustus 2005, DVD vanuit het DPB, bevragen via de directie);
- de bijsluiter rond evaluatie (zie diocesane webpagina, cfr. supra);
- de beschouwingen rond het digitaal logboek (tussenbericht via antennepersonen, cfr. supra).

¹ Of volg: <http://www.kuleuven.be/thomas/leerling/mythomas/login.php>

Link

Thomasweetje THOMAS wordt meer en meer een rijk inhoudelijk instrument. Al kennis gemaakt met de bijbelfiches en het logboek voor de leerlingen?

Linkweetjes:

Over Kruiswoorden, kruisbeelden

"Kruiswoorden" doet denken aan puzzels. Hier worden Jezus' kruiswoorden in elkaar gepast en beeldend ingevuld. De link:

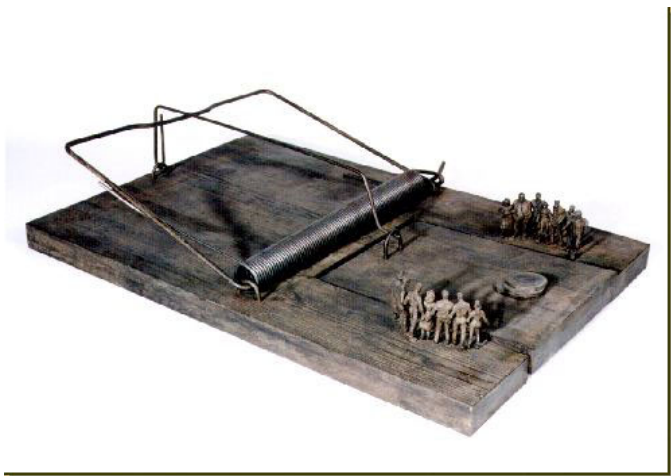
<http://www.dse.nl/~crosswords/#kruisbeeld>

En nog een kunstlink naar moderne religieuze kunst. Ook het werk van de zwitser Michel Favre maakt indruk.

De link:

<http://michelfavre.ch/index.html>

Voor wie bijbelteksten wil downloaden is er het gebruiksvriendelijke: www.downloadbijbel.nl/ . Je kunt er de volledige boeken uit oud en nieuw testament downloaden.

Andere links (met dank aan Tips & Advies Internet) die een (godsdienst)leerkracht misschien wat kunnen helpen:

Er zijn webpagina's en/of programma's die inzoomen op de aardbol en die de wereld soms tot in detail tonen. <http://earth.google.com> is een apart programma waarmee u vanaf uw (sterke!) pc de hele wereld kunt bekijken op basis van satellietfoto's. De foto's bevinden zich op de servers van Google en worden in de software ingeladen. In hetzelfde onderwerp blijvend is er ook: <http://www.mnh.si.edu/earth/> .

Wie zoekt naar de juiste uitspraak van een woord uit een vreemde taal (Duits, Engels, Frans, Italiaans, Nederlands, Portugees of Spaans) kan terecht bij: http://www.langdy.com/dacc_g.htm

Er zijn vele zoekroboten. Welke kiezen? Vooral wie zoekt op bepaalde feiten kan terecht in populaire online encyclopedies: <http://www.wikipedia.org>, <http://encarta.msn.com>, <http://www.brainboost.com>. Wie zoekt naar de achtergrondbetekenis van woorden, vindt verheldering bij: <http://www.etymonline.com>. Voor uitleg bij afkortingen is een goed adres: <http://www.acronymfinder.com>. En wie wil rijmen surft bvb. naar: <http://www.rijmwoorden.nl>.

Wie op zoek is naar testen rond IQ vindt die o.a. op: <http://www.allthetests.com>, <http://www.puzz.com>, <http://www.iqtest.com>, <http://www.mensa.be> of <http://www.mensa.nl> (een IQ-test in het Nederlands. Ook de .be versie bestaat), <http://www.testmijniq.nl> of <http://www.123test.nl>. Wie gezondheid bevroegt kan beter terecht op <http://www.aquasana.com> of <http://www.eetest.nl>, <http://www.gezondheid.be>. Persoonlijke- en emotionele intelligentietest zijn te vinden op: <http://www.2h.com/personality-tests.html>, nog meer van dat op <http://www.wizardrealm.com/tests/personality.html>.

Weet-je

Nascholingskansen (januari- juli)

Het VSKO heeft een aanbod van nascholingen dat zinvol is voor de opdracht van godsdienstleerkrachten. Vele projecten zijn straks aan hun derde sessie toe. Voor één project kan de school, de vakvergadering of de scholengroep nog intekenen.

"Het vak r.-k godsdienst is teamwork"

Een nascholing op maat voor de godsdienstleerkrachten van de school of scholengemeenschap met o.a. een verrassende verkenning van het werken met Thomas. Teamgericht leren werken met digitale communities,

evaluatie-instrument beginsituatie – vorderingsplan – logboek – bijbelfiches e.a. en vooral ook te zoeken naar collegialiteit in het uitwerken van het vak.

Op afspraak en op maat van de vakgroep te kiezen uit zes mogelijke trajecten. Je zal zeker nog onontgonnen terreinen ontdekken tijdens de sessies. Werken in team is een professionele must en THOMAS bevat een schat aan inhoudelijke ondersteuning. Twee redenen om als team in te tekenen.

Voor deze nascholing vind je de info via www.vsko.be (inschrijven kan via email nascholing@vsko.be). Als je [hier](#) klikt, kom je bij de voorstelling van de nascholingsprojecten in het kader van opvoedingsproject, godsdienst en pastoraal. Je kan de projecten opvragen per onderwijsniveau. Tot daar de koepelprojecten.

Ook diocesaan is er nog een aanbod. Zo is er uiteraard op **woensdag 15 februari** te Torhout **de dag voor de godsdienstleerkracht**. Twee sprekers en tien werkwinkels cirkelen rond 'Godsbeelden en godsbesef in weerwil van kwaad en lijden'. Elk van ons weet hoe sterk hij/zij in het vak godsdienst telkens weer vanuit deze ervaringen bevraagd wordt op de kracht van het geloven, de houdbaarheid van het godsbesef en de zuiverheid van de godsbeelden. En in de rand van zo'n dag, is er de nodige deugddoende ervaring van, met velen samen geloven en engagement in onderwijs, te delen. We hopen je te ontmoeten.

Ooproep: roep op!

De brochure 'Heer leer ons bidden', uitgave Licap, Guimardstraat 1, 1040 Brussel, info@licap.be
D/2005/0279/063 8SBN 90-6858-640-8 verdient de aandacht van elke godsdienstleerkracht.

Godsdienstleerkrachten werken continu aan de eigen professionaliteit en ontdekken daarbij, nog meer dan de andere leerkrachten het belang van de eigen spiritualiteit. Deze brochure wil ons openbreken voor de volle rijkdom van het bidden. Rustig, sober toegankelijk uitgeschreven. Te overzien. De bisschoppen spreken tot ons "als leerlingen, tot medeleerlingen. Vanuit het besef we hebben maar één Leraar, de Christus".

De brochure mijmert rond 'bidden in deze tijd', en dit vanuit diep verlangen en met aandacht voor de hinderpalen in onze cultuur (tot in de kerk toe). De lezer gaat in de leer bij de bijbelse bidders. We leren aan Abraham, Mozes, Elia, Maria en uiteraard Jezus' zijn ja en openheid voor Gods wil. Kunnen wij in zijn geest thuiskomen bij God? In de laatste 30 van de 62 bladzijden zoeken we te bidden op de adem van het leven. Dit met aandacht voor stilte, de wereld zoals ze is, in de vele stemmingen van het hart: luisteren, danken, loven, smeken,...

Veel en velen maken ons tot godsdienstleerkracht. Vooral de stuwkracht die we halen uit de relatie met God. Voor die kostbare parel attent zijn, dat is wat de brochure vraagt.

Een aanrader, ook naar het godsdienstonderricht toe. Er zijn zeker tekstfragmenten die zo op de werktafel in de klas kunnen gelegd worden. Er worden vragen gesteld die pertinent zijn en die (in andere bewoordingen) ook tienervragen zijn: bvb. kunnen wij te midden een autonome levensstijl nog tot gebed komen? Is bidden een andere blikrichting? Is bidden vervreemdend? De brochure biedt telkens ter bespreking van een hoofdstuk een cluster goede vragen aan. Soms passend voor een klasgesprek, soms passend voor een vakvergadering. Wie in klas werkt rond de grote bijbelse figuren kan die figuren ook eens belichten vanuit de hier beschreven 'activiteit' 'bidden'.

We besluiten met enkele doordenkertjes:

De raw vroeg eens aan zijn zoon: 'Waarmee bid je?' De zoon vatte de betekenis van de vraag zo op: wat is het onderwerp van je gebed. Hij antwoordde: 'Met de spreuk: Wat in hoogheid is gezeten, buig zich voor U neer'. Vervolgens vroeg hij zijn vader: 'En waarmee bidt U?' Hij zei: 'Met de vloer en de bank'.

Buber Chassidische vertellingen, 290

De moderne mens is zo benomen dat hij de tijd niet meer vindt om zich bezig te houden met het essentiële. 'Bezet' zoals de telefoon antwoordt hij niet! Op de stem, op de ontmoeting van de Genade, kan hij niet meer antwoorden. 'Agenda' komt van het latijn 'doen'; wat moet worden gedaan. Waarom is de mens niet in het bezit van een 'oranda', een 'cogitanda', een 'amanda', die hem eraan zullen herinneren dat het ook noodzakelijk en nog veel dringender is te bidden, te denken en te beminnen!

Gilbert Cesbron

Laat ons nooit beweren
dat God aan onze kant staat.
Laat ons liever bidden
dat we ons aan Gods kant
mogen bevinden.
Abraham Lincoln

Wil je mooi zijn
houd je stil:
een minuut vóór je spiegel
vijf minuten vóór je geweten
vijftien minuten vóór je God.
Valeer Deschacht

Het is een juiste opmerking van de ouden dat bidden ademen is. Hier ziet men dat het dom is te vragen naar een waarom; want waarom haal ik adem? Omdat ik anders sterf. Zo gaat het ook met het bidden. Het is helemaal niet de bedoeling met mijn ademen de wereld te veranderen, maar alleen weer energie op te doen en mijzelf te vernieuwen. Zo staat het ook met het bidden in de verhouding tot God.
Sören Kierkegaard

Is bidden niet
ruimte geven aan die verbondenheid
met de diepste lagen in je leven?
Komt het er niet op aan
om Gods roep
bewust binnen te laten
en dan te zoeken hoe je van daaruit
echter en menselijker kunt gaan leven?

Is het niet grond geven
aan wat kleinen me kunnen leren?

Is het niet bedding geven
aan de droom van een nieuwe wereld.

Bidden is
'dromen in gemeenschap met God',
is deel nemen aan Zijn visioen
van een beter samenleven voor allen.

Bidden is
de hoop groeikans geven.

Bidden is een biotoop creëren voor de hoop.

Alles wat beweegt, staat van tijd tot tijd hier en daar stil. Een vogel vliegt rond, maar hier blijft hij een tijdje zitten om zijn nest te bouwen, en dààr om van het vliegen uit te rusten. Een man die op weg is, blijft staan als hij wil. Zo heeft ook de Schepper gepauzeerd. Een plaats waar hij zijn tocht heeft onderbroken, is de zon, de mooie, stralende zon. Ook bij de maan, bij de sterren en de winden heeft hij gestaan. Waar bomen groeien en dieren leven, heeft hij vertoefd, en een Indiaan is die plaatsen indachtig, en stuurt zijn gebeden daarheen, om de plek te bereiken waar de Schepper gerust heeft, en om daar hulp en zegen te verkrijgen.

T.C. Mc Luhan

En dan nog een praktische tip:

BRAAMBOS 8 januari 2006 op Eén om 9.00 u en op Canvas omstreeks 23.00 u

Gebed - De spiegel doorbreken – aflevering 2

In plaats van terug te plooiën op zichzelf, nodigt bidden voortdurend uit om God en de naaste centraal te stellen. Al biddend doorbreek je de spiegel die alleen jezelf voor ogen heeft. In deze tweede aflevering naar aanleiding van het 'jaar van het gebed', staan we stil bij momenten, gelegenheden van gebed. Sabien Hons, ziekenhuispastor, Anita Galle, godsdienstleerkracht en seksuoloog-psychotherapeut, Jan Meel, docent elektronica en Kristof Struys, priester en docent theologie, leggen aan Erik Galle uit wat hen doet bidden.

BRAAMBOS 22 januari 2006 op Eén om 8.30 u en op Canvas omstreeks 23.00 u

Gebed - De spiegel doorbreken – aflevering 3

Gebed is een bij uitstek relationeel gebeuren. In plaats van te navelstaren, is relatie de deur die toegang verleent tot het gebed. In de laatste aflevering naar aanleiding van 'het jaar van het gebed', polst Erik Galle bij Sabien Hons, ziekenhuispastor, Anita Galle, godsdienstleerkracht en seksuoloog-psychotherapeut, Jan Meel, docent elektronica en Kristof Struys, priester en docent theologie, naar de inhoud van hun gebed.

Pluim

Velen onder ons zullen graag terugdenken aan 'meneer Franco'.

We mochten hem ontmoeten of als student op het seminarie, of als godsdienstleerkracht, of als priester. Hij was immers directeur in het grootseminarie te Brugge, inspecteur-adviseur r.-k. godsdienst en priester-kanunnik van het bisdom Brugge.

De velen die hem gekend hebben, horen zeker nog enkele zinnnetjes van hem naklinken. Welgemeend, warm, in de klank van eigen bodem:

"zet u, hoe gaat het met u"

"je moet goed zorgen voor je thuis, het is jouw basis van leven"

"wees tevreden wanneer je het kan uithouden in je eerste jaar lesgeven, probeer er door te geraken met het rustig besef dat het beter kan"

"wees leraar, geen kameraad"

"belangrijk is je geestelijk gehalte als mens, wees een mens van religieuze en humane cultuur"

"denk niet te vlug ik heb het gewonnen, ik heb het verloren"

"je moet je paspoort niet doorgeven aan de klas, je bent tijdgenoot, geen leeftijdgenoot"

"geen enkele godsdienstleerkracht mag een eenzame fietser zijn"

Vele eenvoudige zinnnetjes die nazinderen door hun warmte en wijsheid, hun appèl om zich elke dag weer in te bedden in verbondenheid met anderen en met God.

Deze zinnnetjes blijven ook naklinken omdat ze gedragen waren door een klein gebaar. Bij een klasbezoek of gesprek was er telkens weer die aanmoedigende blik, die relativiserende glimlach, die hand-druk, een blaadje uit zijn boekentas, ...

Hij wist de leerkracht sober-echt uit te nodigen tot geloofwaardigheid. Telkens was er ook die zichtbare vreugde wanneer het vak - 'godsdienst' - was en dat op maat van de jongeren.

Als de apostel Andreas wist hij te ontdekken en te bevestigen. Het was de apostel Andreas die in de menigte het jongetje met de vijf gerstenbroden en de twee vissen aantrof. Regelmatig bracht Andreas mensen bij Jezus. Hij behoorde tot die kleine kring rond Jezus die mee de tekenen van de tijd besprak.

'André Franco' een apostel. Een leerling van Jezus die leefde vanuit de binnenkant, dicht bij de Heer, met een open oog voor de rijkdom en de noden van anderen. Doorheen weinig woorden, kleine gebaren gebeurde het wonder telkens weer: iemand die rust, diepte en moed ontvangt. En, ieder wist, biddend draagt hij veel pijn. De pijn van het eigen leven, maar ook die van ons.

'Meneer Franco' dankjewel.

"Het is aan ieder witte pluim
een druppel zuiver bloed.
Wanneer de jongen zijn gevoed
en eigen wieken slaan
de wereld in, vol overmoed,
dan sterft de pelikaan"
Gery Helderenberg

U kunt dit en vorige nummers van GO-AL ook downloaden via <http://www.sip.be/rkgodsdienst/nieuwsbrief.htm>